

Jelentősen romló üzleti helyzet, bizonytalan várakozások

Az MKIK GVI 2022. októberi féléves konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK GVI októberi vállalati konjunktúravizsgálata 2 135 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel október 1. és 31. között zajlott. Az MKIK GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra és a vállalkozók szubjektív helyzetértékelésére támaszkodik.

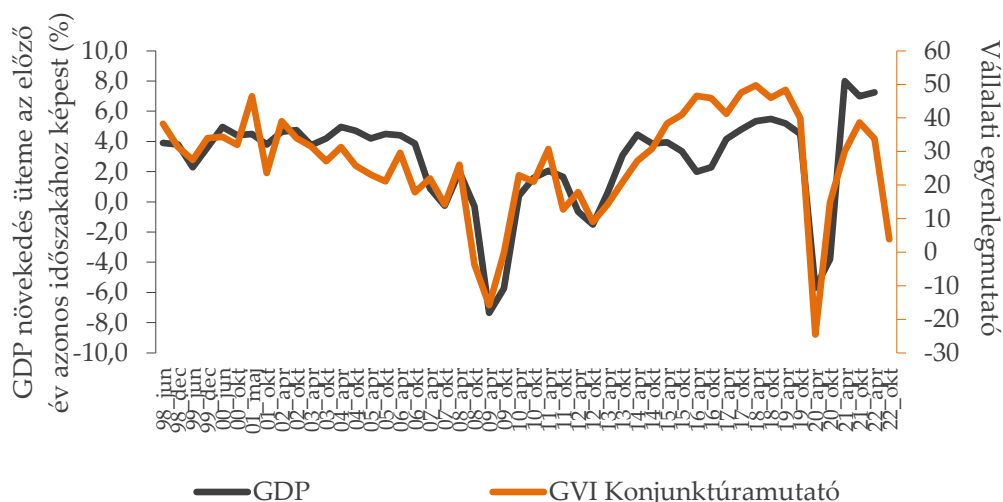
A GVI Konjunktúramutató októberben az áprilisi +34 pontról +4 pontra csökkent. A mutató a felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról másfél év alatt lényegében vissza emelkedett a koronavírus-járvány kitörését megelőző értékre (2019. október: +40 pont), 2022 második félévében azonban ismét jelentős csökkenést mutat.

A bizonytalansági mutató értéke emelkedett 2022 áprilisához képest, jelenleg 59 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése továbbra is növekvő mértékben polarizált, azaz a vállalkozások helyzetértékelésében jelentős különbségek tapasztalhatóak vállalati kategóriák szerint.

A konjunktúramutató 2022 első és második féléve között bekövetkező 30 pontos visszaesés

mértéke megegyezik a 2008 április és október közötti visszaesés mértékével (akkor 26 pontról -4 pontra csökkent a mutató). A felmérés 1998-tól kezdődő története során két hullám között ennél nagyobb mértékű visszaesést csak 2019. október és 2020. április között lehetett regisztrálni, a koronavírus-járvány kitörésének hatására. A mutató jelenlegi értéke (+4 pont) kizárólag a vizsgálat kezdete óta bekövetkezett két sokk, a 2008-as világgazdasági válság, illetve a 2020-as koronavírus-járvány mélypontjainál magasabb, ezeket leszámítva a vizsgált időszak folyamán a legalacsonyabb érték. A konjunktúramutató jelenlegi értéke a 2012 októberi – a 2008-as válságot követő második visszaesési hullám időszakában tapasztalt – +9 pontos értékhez áll közel.

1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása

	2020. okt.	2021. ápr.	2021. okt.	2022. ápr.	2022. okt.
GDP	-3,8	8,0	7,0	7,3	
GVI Konjunktúramutató	14,9	30,1	38,7	33,8	3,9

Forrás: KSH, GVI 2022

Megjegyzés: GDP adatok – szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatokból számolt, féléves növekedési ütemek, előző év azonos időszaka = 0; GDP bal oldali tengely; GVI Konjunktúramutató: jobb oldali tengely

A GVI Konjunktúramutató alakulása vállalati jellemzők szerint

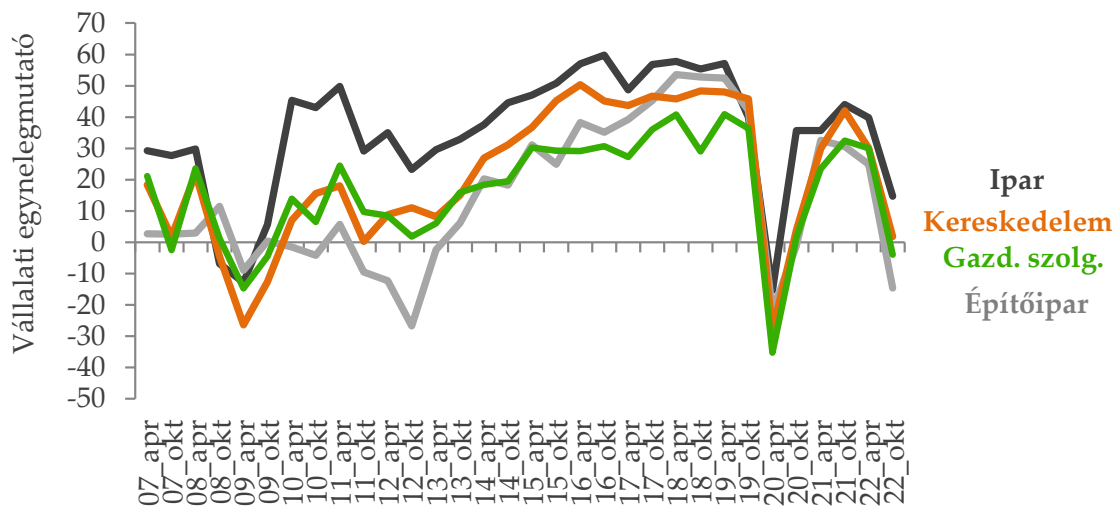
A Konjunktúramutató értéke a feldolgozóipari (+15 pont) cégek esetében a legmagasabb, a kereskedelmi vállalatok körében +2 ponton, a szolgáltatásokat nyújtó cégek esetében -4 ponton, míg az építőipari vállalkozások körében -15 ponton áll. A legjelentősebb elmozdulás az előző félévhez képest az építőipari cégek esetében következett be, ahol 40 ponttal csökkent a mutató értéke áprilishoz viszonyítva. A szolgáltatások területén 34, a kereskedelmi cégek körében 28, a feldolgozóiparban pedig 25 pontos csökkenés tapasztalható április óta.

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a külföldi (rész)tulajdonban (+24 pont) álló vállalkozások

körében lényegesen magasabb a tisztán hazai tulajdonban lévő cégekhez képest (-7 pont). Az előző félévhez viszonyítva a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek esetében 16 ponttal, a tisztán hazai tulajdonú vállalkozások körében pedig 36 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

Exporttevékenység szerint a nem exportáló (-7 pont) cégek között alacsonyabb a Konjunktúramutató értéke, mint a részben exportálók (+4 pont) és a döntően exportálók esetében (+21 pont). A részben exportáló cégek kategóriájában 35 ponttal, a nem exportáló vállalkozások körében 31 ponttal, a döntően exportáló vállalatok esetében pedig 22 ponttal csökkent a mutató értéke az előző félévhez képest.

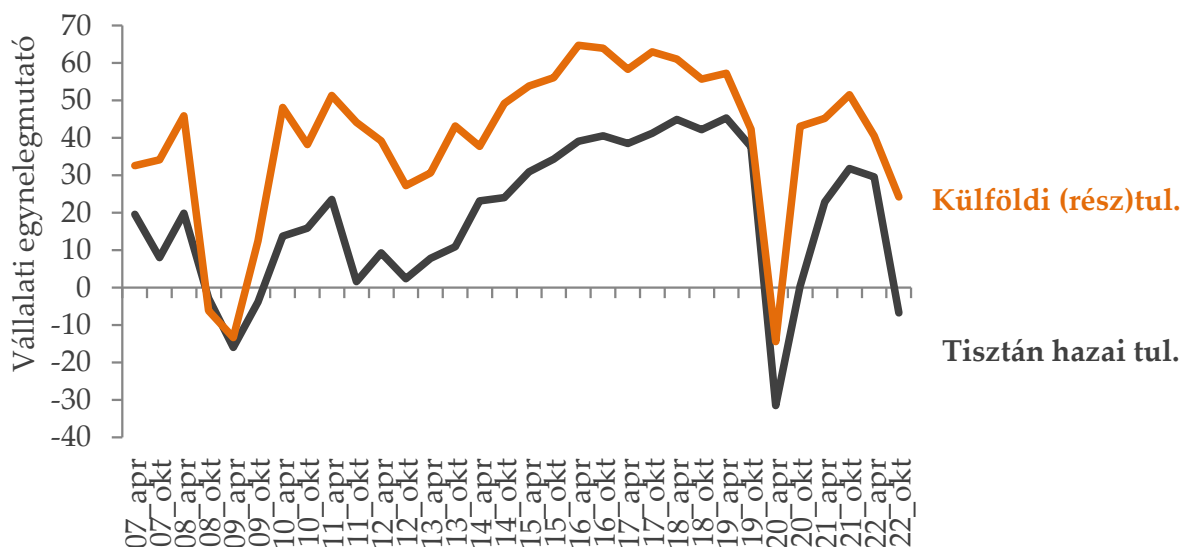
2. ábra: A GVI Konjunktúramutató gazdasági ág szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

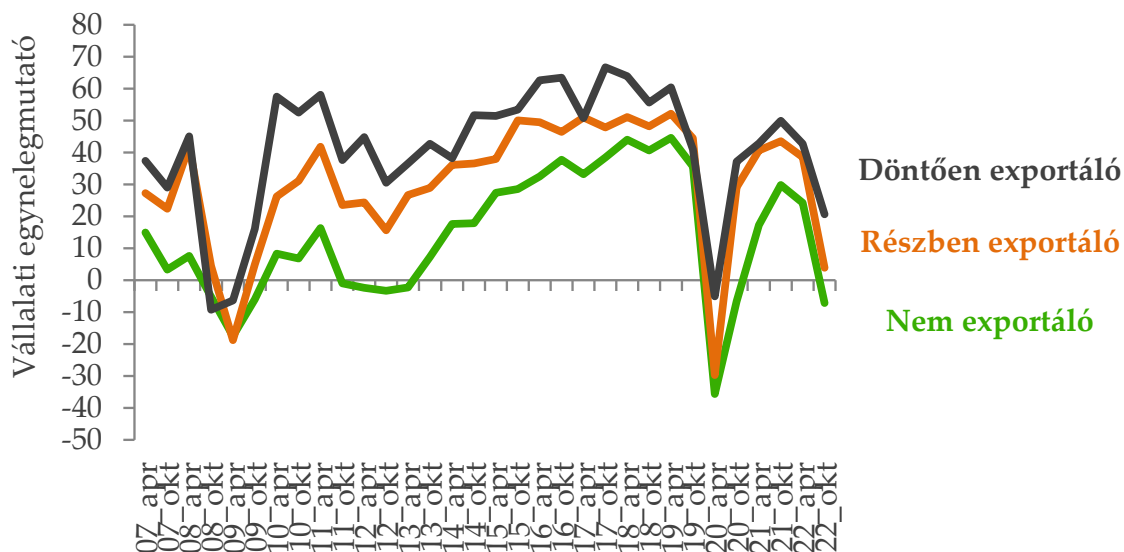
3. ábra: A GVI Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

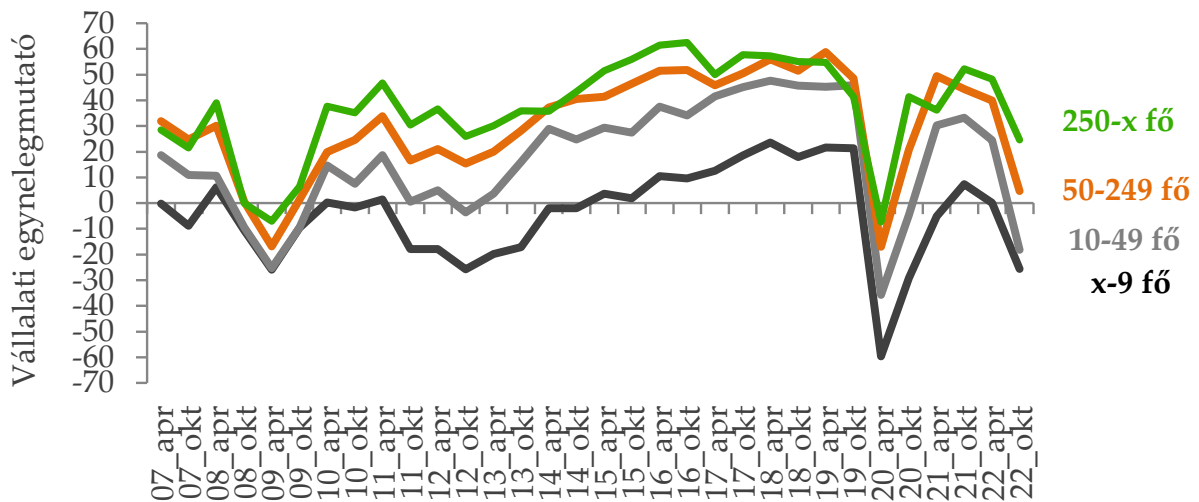
4. ábra: A GVI Konjunktúramutató exporttevékenység szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

5. ábra: A GVI Konjunktúramutató létszámkategória szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy az összes létszámkategóriában számottevően romlottak a cégek várakozásai. A Konjunktúramutató értéke a 10 főnél kisebb vállalatok körében -26 pont, a 10–49 fős kategóriában -18 pont, az 50–249 fős csoportban +5 pont, a legnagyobb, 250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig +25 pont. A 10–49 fős kategóriában az elmúlt fél év során 43, az 50–249 fős cégek esetében 35, a 10 fő alatti cégek körében 26, a legnagyobb vállalatok körében pedig 24 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke áprilishoz képest.

Az üzleti klíma megítélésének jelentős (a 2008-as világgazdasági válság kibontakozásához hasonló mértékű) romlása általános tendencia az összes vizsgált vállalati szegmensben, azonban a jelenlegi helyzet értékelése továbbra is nagymértékben eltér vállalati jellemzők szerint. A jelenlegi körülmények között a legkedvezőbb üzleti klímára a nagyvállalatok, a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek, a döntően exportáló vállalatok és az ipari cégek

számítanak. Ezzel szemben a Konjunktúramutató értéke negatív az 50 főnél kevesebb munkatársat foglalkoztató cégek körében, a kizárólag belpiacra értékesítő vállalkozások között, a tisztán hazai tulajdonban lévő vállalatok esetén, illetve az építőiparban és a szolgáltatások területén, ami ezekben a szegmensekben recessziós várakozásokra utal.

Az üzleti klíma jelenlegi értékelése az összes vizsgált kategóriában kizárólag a vizsgálat 1998-as kezdete óta bekövetkezett két sokk, a 2008-as világgazdasági válság, illetve a 2020-as koronavírus-járvány mélypontjainál pozitívabb, ezeket leszámítva a vizsgált időszak folyamán a legnegatívabb. A jelenlegi adatfelvételi hullámot megelőzően – a koronavírus-járvány első és második hullámát leszámítva – legutóbb 2012-ben, a 2008-as világgazdasági válságot követő, kisebb mértékű második visszaesési hullám időszakában adtak hasonló helyzetértékelést a cégek várható kilátásaikról.

Az Európai Unió és az euróövezet gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdasággkutató intézetek európai gazdaságra (EU 27, eurózóna) vonatkozó 2023-as előrejelzéseit foglaljuk össze.

Az idei és a jövő évre vonatkozó legfrissebb előrejelzések mindegyike nagyfokú bizonytalansággal számol, hiszen egyelőre nem látható, meddig tart az orosz-ukrán

háború és a nyomában kialakult energiaválság, miközben a legtöbb ország gyorsuló inflációval és lassuló gazdasági növekedéssel küzd.

Az elemzésben bemutatott gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Hivatkozott indikátorok
Európai Bizottság	EU-27, eurózóna	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány, infláció
OECD	eurózóna	GDP, infláció, munkanélküliségi ráta
IMF	EU-27, eurózóna	GDP
Kopint-Tárki	EU-27, eurózóna	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány, infláció

Miután az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2013 és 2019 között megszakítás nélkül növekedett, 2020-ban az uniós és a globális gazdaságra is hatalmas csapást mért a koronavírus-járvány. Az európai gazdaságot az év első felében történelmi visszaesés érte a járvány megfékezése érdekében hozott korlátozások miatt, és bár a harmadik negyedévet (2020 nyarán) gazdasági fellendülés jellemezte, az ezt követő őszi második hullám újra komoly zavarokat idézett elő, így ismét recesszióba fordult a kontinens gazdasága. 2020 végén, 2021 elején a visszaesés mértéke már kisebb volt, mint a járvány kitörésekor, mivel a vállalatok és a háztartások ekkor már sikeresebben alkalmazkodtak a világjárvány okozta

korlátokhoz, a gazdasági kihívások kezeléséhez pedig jellemzően erős kormányzati segítséget is kaptak. 2021 végén és 2022 elején – a kontinens szerte egyre erősödő infláció mellett – lassult az unió gazdasági növekedése, Oroszország Ukrajna elleni 2022. februárjában indított háborúja és az annak nyomán kialakuló energiaválság pedig tovább növelte az EU gazdaságára irányuló negatív hatásokat, alacsonyabb növekedési és magasabb inflációs pályára állítva azt.

Az **Európai Bizottság** 2022. őszi gazdasági előrejelzése¹ szerint az unió gazdasága fordulóponthoz ért: az energia-, élelmiszer- és egyéb nyersanyagárak nyomása alatt hirtelen megemelkedett infláció sújtja a

¹ <https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn->

[2022-economic-forecast-eu-economy-turning-point_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2022-economic-forecast-eu-economy-turning-point_en) (utolsó letöltés: 2022.11.28.)

világ gazdaságot, amely még mindig küzd a koronavírus-járvány gazdasági következményeivel. Az EU a háborúhoz való földrajzi közelsége és a fosszilis tüzelőanyagok importjától való – bár jelentősen csökkenő – függősége miatt a leginkább kitett gazdaságok közé tartozik. Ugyan az év első felében a reál-GDP növekedése meghaladta a várt mértéket, köszönhetően a járványt követő keresletélénkülésnek, a harmadik negyedévben már gyengébb volt a bővülés, mostanra pedig a háztartások vásárlóerejének erodálódása drámaian megváltoztatta a fogyasztói hangulatot, a bizalom pedig az üzleti szektorban is jelentősen visszaesett. Bár a 2022-es növekedési adatok várhatóan jobban alakulnak a korábbi előrejelzéseknél, a 2023-as kilátások sokkal kedvezőtlenebbek a növekedés szempontjából és pesszimistábbak az infláció tekintetében is, mint az Európai Bizottság legutóbbi, nyári időközi előrejelzésében.

Mindezek figyelembevételével a Bizottság úgy véli, hogy a gazdasági növekedés üteme az EU 27 tagállamában 3,3 százalék (legkevesbé Észtországnak -0,1 százalékkal, legjelentősebben pedig Írországnak 7,9 százalékkal), az euróövezetben pedig 3,2 százalék lesz idén, aminek a mértéke mintegy fél százalékkal magasabb a nyáron előrejelzett bővülésnél. Várhatóan 2022 negyedik és 2023 első negyedévében viszont eléri a recesszió az unió gazdaságát, a gazdasági növekedés az előrejelzések szerint pedig csak jövő tavasszal térhet majd vissza Európába, ahogyan fokozatosan enyhül az infláció szorítása. 2023-ban összességében 0,3 százalékos bővülést prognosztizál a Bizottság az EU 27 tagállama és az euróövezet körében egyaránt, és még 2024-re is csak 1,6, illetve 1,5 százalékos GDP-

növekedéssel számol. 2023 egészére vetítve Németország, Svédország és Lettország gazdaságát sújthatja recesszió, míg a legmagasabb növekedést Románia, Málta és Írország érheti el.

Az év első tíz hónapjában gyorsuló és szélesedő árnyomás az infláció várható csúcspontját az idei negyedik negyedévre helyezte át, az éves inflációs előrejelzést pedig 9,3 százalékra emelte az EU 27 tagállamát és 8,5 százalékra az euróövezetet érintően. Ahogy a nagykereskedelmi energiaárak nyári emelkedése utat tör magának a kiskereskedelmi piacokon, az energiainfláció az év végéig várhatóan még emelkedik, majd jövőre csökkenni kezd. A háztartásoknak a megugró energiaáraktól való megóvását célzó fiskális intézkedések hatása mindazonáltal némi bizonytalanságot ad az energiainflációra vonatkozó előrejelzéshez. Az élelmiszerárakból eredő nyomás szintén mérséklődni fog, összhangban a mezőgazdasági nyersanyagpiacokról érkező jelzésekkel, mivel azonban az energia a gazdasági tevékenység nagy részének kulcsfontosságú erőforrása, a korábbi áremelkedések most még átgyűrűznek az infláció más összetevőire is. Az átlagos infláció 2023-ban is magas marad, az unióban 7 százalék, az euróövezetben 6,1 százalék lesz, és majd csak 2024-ben éri el a 3 százalékot.

A munkanélküliségi ráta ugyanakkor rekordalacsony, a foglalkoztatási ráta pedig rekordmagas. Ráadásul az üres álláshelyek aránya és a bejelentett munkaerőhiány továbbra is rendkívül magas, bár már csökkenésnek indult. A munkaerő-kereslet késleltetve ugyan, de reagálni fog a gazdasági növekedés lassulására: az üres álláshelyek aránya és a munkaerőhiány várhatóan jelentősen csökkenni fog, mielőtt a

foglalkoztatás csökkenne. A munkanélküliségi ráta így az előrejelzés szerint a 2022-es 6,2 százalékos történelmi mélypontról 2023-ban csak kis mértékben, 6,5 százalékra emelkedik, majd 2024-ben ismét 6,4 százalékra csökken. A bérek 2022-ben átlagon felüli ütemben emelkedtek, ez az ütem pedig 2023-ban is erős lehet, de az infláció alatt marad.

A gazdasági tevékenység gyengülésével, a kamatkiadások növekedésével és a kormányok által a magas energiaárak hatásának enyhítése érdekében meghosszabbított vagy bevezetett új diszkrecionális intézkedésekkel az EU 2023. évi összesített államháztartási hiánya ismét növekedni fog, de csak mintegy 0,2 százalékponttal, a GDP 3,6 százalékára. 2024-ben az EU összesített hiánya az előrejelzések szerint 3,2 százalékra csökken, köszönhetően a gazdasági növekedés prognosztizált újraindulásának.

A Bizottság jelentése ugyanakkor kiemelte, hogy az EU és a világgazdaság két szélsőséges sokk gyors egymásutánjához való alkalmazkodását nagyfokú bizonytalanság övezi. A legnagyobb veszélyt a gázpiac kedvezőtlen alakulása jelenti, különösen majd 2023/2024 telén. A gázszektoron túlmenően az EU közvetlenül és közvetve is ki van téve a geopolitikai feszültségekből eredő, az árupiacokat érő újabb sokkhatásoknak. Továbbra is fontos kockázati tényező marad a magas inflációt megalapozó bér-árcspirál kialakulása, valamint a pénzügyi piacokon az új, magas kamatkörnyezethez való esetleges

rendezetlen alkalmazkodás. Mindkettőt felerősíti a költségvetési és monetáris politikai célkitűzések közötti potenciális konfliktus. Továbbra is fennállnak a járványokhoz kapcsolódó egészségügyi kockázatok, bár ezek a keresleti és kínálati csatornákon keresztül többnyire közvetve érintenék az EU-t, míg az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatása a jelek szerint növeli az EU-t és a világgazdaságot fenyegető veszélyeket.

Az **OECD** novemberben publikált előrejelzése² szerint a világgazdaság az 1970-es évek óta a legnagyobb energiaválságot éli át, az ebből fakadó globális lassulás viszont egyenlőtlenül sújtja a gazdaságokat: Európa viseli majd a legnagyobb terhet, mivel Oroszország ukrajnai háborúja egyszerre sújtja az üzleti tevékenységet és hajtja az energiaárak emelkedését, míg Ázsia lehet a növekedés motorja. A szervezet prognózisa szerint az euróövezet gazdasága az idei 3,3 százalékos növekedésről jövőre 0,5 százalékra lassul, majd 2024-ben 1,4 százalékkal bővül. Az inflációt az idei évre az eurózónában 8,3 százalékra várja az OECD, és még jövőre is 6,8 százalékot prognosztizál.

A **Nemzetközi Valutaalap** (IMF) 2022-ben az eurózónában 3,1 százalékos, az EU egészében 3,2 százalékos növekedéssel számol, ami 0,3 százalékponttal magasabb a nyári prognózisánál. A szervezet úgy véli, 2023-ban jelentősen csökkenni fog a növekedés mértéke, 0,5–0,7 százalékra.³

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2022. októberi konjunktúrajelentésének

² <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f6da2159-en.pdf?expires=1669804627&id=id&accname=guest&checksum=04EEE7E6EBAD6933556005BD34DC6F15> (utolsó letöltés: 2022.11.30.)

³ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/EURO/EU (utolsó letöltés: 2022.11.29.)

GDP-előrejelzése⁴ az idei évre az EU 27 tagállamának és az euróövezetnek egyaránt 2,8 százalékos bővülést prognosztizál, jövőre azonban a növekedés mértéke 0,5, illetve 0,3 százalékra mérséklődhet. A jelentés hozzáteszi, hogy egyelőre abból indul ki, a helyzet nem romlik olyan mértékben, hogy

recesszióba forduljon az európai gazdaság jövőre, az energiaellátási problémák pedig kezelhető keretek között maradnak. A magas infláció – különösen egyes kelet-közép-európai országokban – azonban fékezni fogja a növekedést, ezért a kilábalás várhatóan lassú, fájdalmas folyamat lesz.

Az EU 27 tagállamára és az eurózónára vonatkozó 2022-es GDP-előrejelzések

Előrejelző szervezet	EU 27	Eurózána
Európai Bizottság	3,3%	3,2%
OECD	--	3,3%
IMF	3,2%	3,1%
Kopint-Tárki	2,8%	2,8%

⁴ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2022/10/Konjunkturajelentes_2022_3_20221012.pdf (utolsó letöltés: 2022.11.28.)

A hazai vállalkozások nyereségességének alakulása

Az elemzés az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2022 októberi féléves vállalati konjunktúravizsgálatának eredményei alapján vizsgálja a hazai vállalkozások nyereségességének elmúlt félévi alakulását, illetve a következő félévre vonatkozó várakozásokat. A 2022 októberi adatfelvétel 2 135 hazai cégvezető véleményét gyűjtötte össze. A válaszoló cégek mintája reprezentatívnak tekinthető a GDP-hez való hozzájárulás szempontjából, régió és foglalkoztatotti létszám szerint. A súlyozás következtében az elemzésben számolt megoszlások nem a válaszadó cégek alapmegoszlásait, hanem a gazdasági súlyuk szerinti megoszlásait tükrözik.

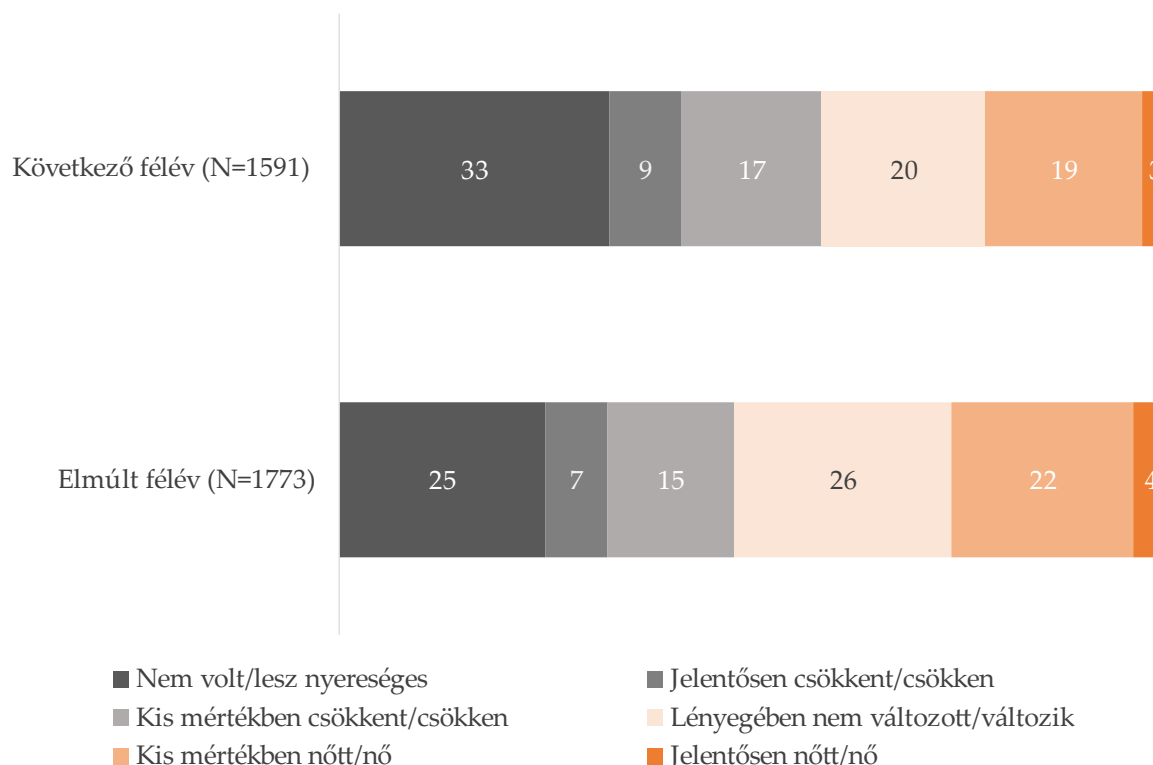
A vállalati tevékenység nyereségessége

Kérdőíves felmérésünkben a cégvezetőket vállalkozásuk fő tevékenységére vonatkozóan múltbeli és jövőbeli nyereségességével kapcsolatosan kérdeztük. Általánosságban elmondható, hogy a következő félévre vonatkozó várakozások egyértelműen pesszimistábbak a legutóbbi félév megítéléséhez képest. A megkérdezett cégvezetők emellett lényegesen kisebb mértékben válaszoltak a jövőre vonatkozó nyereségességgel kapcsolatos kérdésekre, mint az elmúlt félévben elért nyereségességet érintő kérdésekre.

A cégvezetők válaszai alapján a vállalkozások egynegyede nem ért el nyereséget az elmúlt hat hónap folyamán. A jövőre vonatkozóan ennél pesszimistábbak a válaszadók, harmaduk véli úgy, hogy a következő hat hónap során várhatóan nem lesz nyereséges a

vállalkozásuk. A következő hat hónapban, a 2021 októbertől és 2022 áprilisa közötti időszakhoz viszonyítva, a vállalatok 26 százaléka számítja a nyereségesség csökkenésére, miközben az elmúlt hat hónapot nézve 22 százalékkal számolt be arról, hogy jelentősen vagy kis mértékben csökkent a nyereségessége 2021 azonos időszakához képest. A megkérdezettek egyötöde szerint a nyereségesség nem fog változni a következő félévben, mely arány az elmúlt hat hónapra vonatkozóan 26 százalék volt. A nyereségesség mértékének növekedésére a vállalatvezetők 22 százaléka számítja, míg az elmúlt hat hónap kapcsán 26 százalékkal számolt be a nyereségesség kis mértékű vagy jelentős növekedéséről. Összességében tehát az elmúlt félévhez viszonyítva az elkövetkező félévben a vállalkozások nagyobb aránya számítja a nyereségesség elmaradására, illetve negatív irányú változására. (1. ábra)

1. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége (százalék)

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: A vállalkozások gazdasági teljesítményével súlyozott adat.

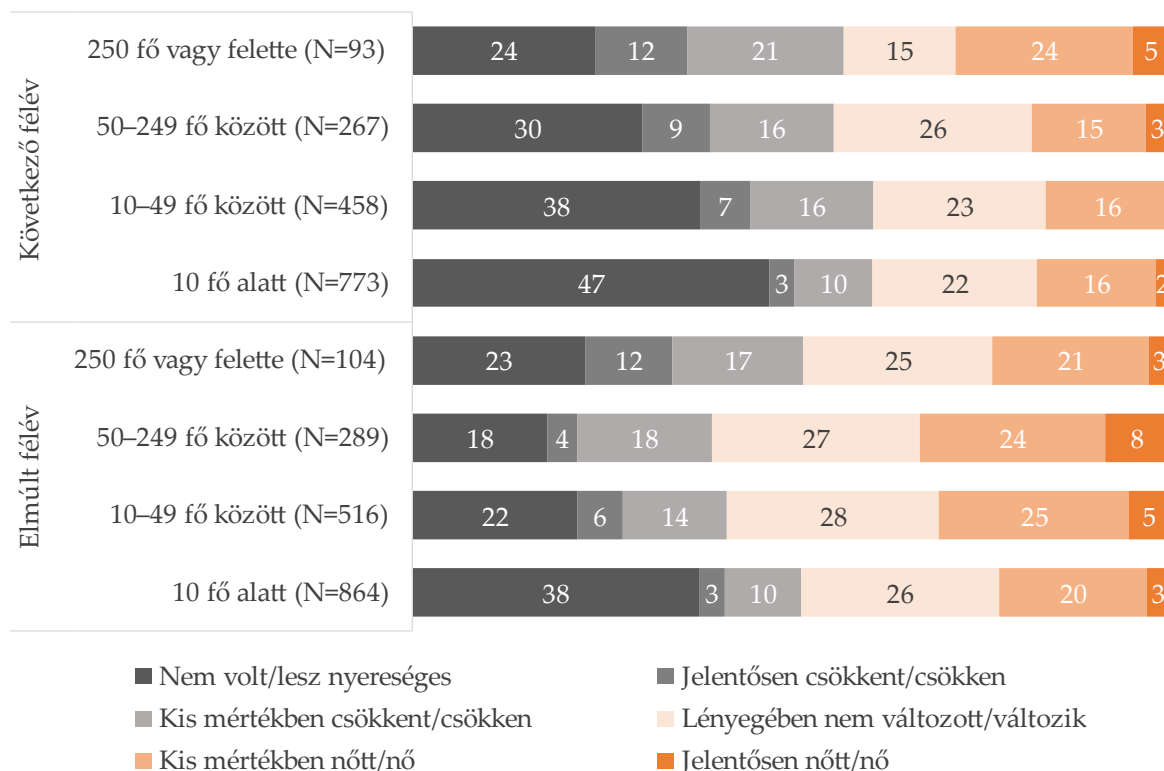
Létszámkategóriák szerinti különbségek

Az elmúlt hat hónapot tekintve a 10 fő alatti kisvállalkozások, valamint a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok számoltak be legnagyobb arányban a nyereségesség elmaradásáról, illetve csökkenéséről, valamint esetükben a legkisebb (23, illetve 24%) a valamilyen mértékű nyereségnövekedést realizáló cégek aránya is.

A következő félévre vonatkozó várakozások kapcsán az látható, hogy a 10 fő alatti kisvállalkozások csaknem fele nem számít nyereségre, mely arány a cégméret növekedésével párhuzamosan csökken. A nagyobb cégek nem a nyereség teljes elmaradására, hanem inkább a nyereségesség csökkenésére számítanak a következő félévben 2021 megfelelő időszakához viszonyítva. A 10

fő alatti kisvállalkozások esetében a nyereségesség csökkenését várók aránya 13 százalék, míg a 10–49 főt foglalkoztatók körében 23 százalék, az 51–249 fővel működők esetében 25 százalék, a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok körében pedig 33 százalék ez az arány. A legnagyobb cégek kapcsán az is megfigyelhető, hogy esetükben a legkisebb a változatlan mértékű nyereségességre számítók aránya (15%), miközben a legmagasabb a nyereségesség növekedését prognosztizálók aránya (29%). Vagyis a legalább 250 főt foglalkoztató cégek vezetőinek a kisebb cégekhez viszonyítva lényegesen polarizáltabb a véleménye a nyereségességük jövőbeli alakulását illetően, azaz vagy csökkenést, vagy növekedést várnak. (2. ábra)

2. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége létszámkategóriák szerint (százalék)

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: A vállalkozások gazdasági teljesítményével súlyozott adat.

Ágazatok szerinti különbségek

Az elmúlt 6 hónap folyamán – 2021 azonos időszakához viszonyítva – a kereskedelmi cégek voltak a leginkább kiegyensúlyozott helyzetben a nyereségesség szempontjából. Az ebben az ágazatban tevékenykedő cégek csaknem ötöde nem realizált nyereséget, 16 százaléka a nyereségesség csökkenéséről számolt be, míg növekedésről 33 százalék. A kereskedelmi cégek kedvezőbb helyzete annak is köszönhető, hogy 32 százalékuk meg tudta őrizni egy évvel korábbi nyereségességi szintjét. Az ipari és a szolgáltató szektorban a legmagasabb azon cégek aránya, amelyek nem értek el nyereséget az elmúlt félévben (26, illetve 27%). A nyereségesség alakulása szempontjából azonban az építőipari cégek

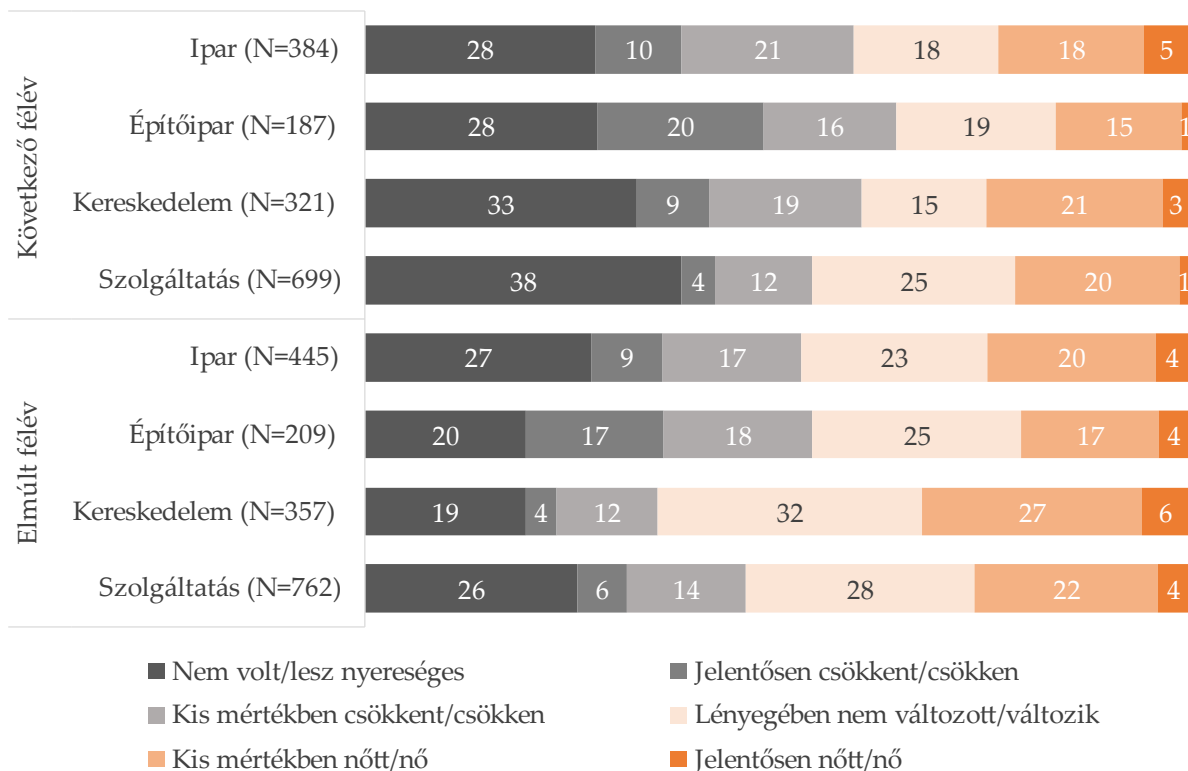
helyzete a legkedvezőtlenebb, 35 százalékuk esetében csökkent a nyereség, 25 százalékuknál nem változott és csak 21 százalékuknál nőtt. Ezek az arányok az ipari cégeknél rendre 26, 23, illetve 24 százalék, a szolgáltató vállalatoknál pedig 20, 28, illetve 26 százalék voltak.

A következő félévre vonatkozóan – 2021 októbere és 2022 áprilisa közötti időszakhoz viszonyítva – a szolgáltató cégek esetében a legmagasabb a nyereségre egyáltalán nem számító aránya (38%), további 16 százalékuk számít a nyereségesség csökkenésére, 25 százalékuk pedig stagnálásra, míg 21 százalékuk javulásra. A következő félévre vonatkozóan az építőipari cégek nyereségesség-várakozásai a legkevésbé optimisták, elsősorban azért, mert körükben a

legnagyobb a nyereség elmaradására vagy csökkenésére (64%) és legkisebb (16%) a nyereség növekedésére számító vállalkozások aránya. Az ipari cégek 28 százaléka nem számol nyereséggel, 31 százalék a

nyereségesség csökkenésére számít, 18 százalék nem vár változást, 23 százalék pedig növekedést prognosztizál. A kereskedő cégeknél ezek az arányok sorrendben 33, 28, 15, illetve 24 százalék. (3. ábra)

3. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége ágazatok szerint (százalék)

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: A vállalkozások gazdasági teljesítményével súlyozott adat.

Exportaktivitás szerinti különbségek

Az exportaktivitást tekintve a nem exportáló cégek számoltak be a legmagasabb arányban (31%) a nyereségesség elmaradásáról az elmúlt félév folyamán, 17 százalékuk pedig a nyereség csökkenését jelezte. Körülben a legkisebb azon cégek aránya, ahol nőtt (22%) a nyereségesség, és a legmagasabb a stagnálást jelző cégek aránya (30%). A részben exportáló cégek helyzete két szempontból is kedvezőbbnek mondható. Egyrészt esetükben a legkisebb az elmúlt félévben nem nyereséges cégek aránya (14%), másrészt a legnagyobb a

nyereség növekedéséről beszámoló aránya (32%). Hozzáteve, hogy a részben exportáló cégek 30 százaléka a nyeresége csökkenéséről számolt be 2021. áprilisa és októbere közötti időszakhoz viszonyítva. A döntően exportáló vállalatok nyereségessége ennél kedvezőtlenebbül alakult, hiszen a nem nyereséges vállalatok aránya 24 százalék volt az elmúlt félévben, a nyereségesség csökkenéséről 27, a növekedéséről pedig 26 százalékuk számolt be.

Az elmúlt félév tapasztalataihoz képest pesszimistábbak a nem exportáló, illetve a

részben exportáló cégek vezetőinek következő félévre vonatkozó nyereségesség-várakozásai. Ezt jól mutatja, hogy az előző félév nyereségességére vonatkozóan tapasztalt arányokhoz képest lényegesen magasabb arányuk számít arra, hogy cégük nem lesz nyereséges (42, illetve 22%), illetve arra, hogy csökkenni fog a nyereségességük (21, illetve 33%), és kevesebben arra, hogy nőni fog (19, illetve 24%). Mindez azt is jelenti, hogy ezen vállalkozások körében az elmúlt félév tapasztalataihoz viszonyítva jelentősen magasabb a nyereségesség elmaradását, illetve csökkenését várók aránya, mellyel párhuzamosan alacsonyabb a stagnálást prognosztizálóké. Ezzel szemben a döntően exportáló vállalatok jövőbeli várakozásai lényegében leképezik a múltbeli tapasztalataikat.

Tulajdonszerkezet szerinti különbségek

Tulajdonszerkezet szerint az elmúlt félévben elért nyereségességet illetően a külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalkozások lényegesen kedvezőtlenebb helyzetben voltak, mint a tisztán hazai tulajdonban lévők. A külföldi (rész)tulajdonú cégek 27 százaléka nem volt nyereséges az elmúlt hat hónap

folyamán, 2021 azonos időszakához viszonyítva csaknem háromtizedüknél (29%) a nyereség csökkenését, negyedüknél a stagnálását, míg ötötüknél a növekedését tapasztalták. Ezzel szemben a tisztán hazai tulajdonú cégek negyede számolt be arról, hogy az elmúlt félévben nem ért el nyereséget, 21 százalékuk a nyereségesség csökkenéséről, 28 százalékuk a stagnálásáról, míg 28 százalékuk a növekedéséről számolt be.

Az elmúlt félév megítéléséhez képest a jövőre vonatkozó várakozások borúlátóbbak mindkét vállalati kör esetében. A külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek körében ez a nyereség csökkenését (36%), a tisztán hazai tulajdonban lévők esetén pedig a nyereségesség elmaradását prognosztizálók magas arányában (36%) érhető tetten. Utóbbiak esetében a növekvő nyereségességet várók aránya (21%) is jelentősen elmarad az előző félévben ténylegesen tapasztalt aránytól (28%). A nyereség alakulásában változásra nem számítók aránya a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek körében 16, a hazai tulajdonban lévők esetében 21 százalék, ami lényeges csökkenést jelez az előző félévben tapasztaltakhoz képest.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozósi időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(november)	5,6%	5,5%	5,5%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(november)	46,2	46,7	45,1
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(november)	86,3	80,0	84,5
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(november)	102,2		102,2
	Munkanélküliségi ráta	(november)	3,7%	3,7%	3,7%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(november)	100,2	100,0	102,2
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(november)	47,7	47,6	50,4
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(november)	48,0	49,0	49,2

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

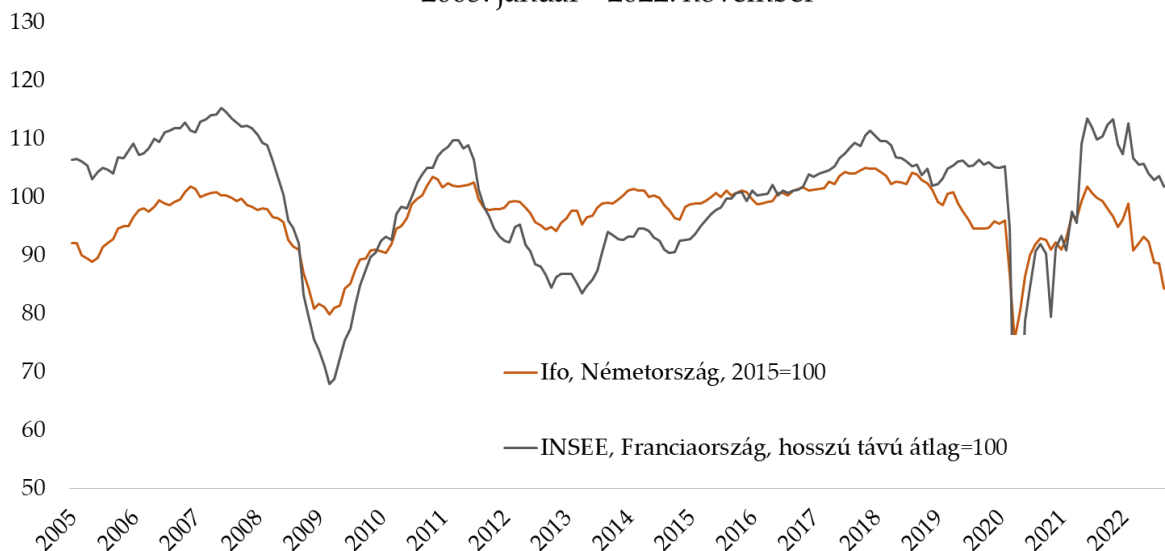
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt októberhez képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest szintén nőtt, és jobban teljesített a vártnál. A munkanélküliségi ráta kis mértékben romlott az előző hónaphoz képest Németországban. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index ugyanazon a szinten maradt az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke csökkent az előző hónaphoz képest. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke szintén csökkent az októberhez viszonyítva. A munkanélküliségi ráta ugyanazon a szinten maradt az Egyesült Államokban. A kínai beszerzési index értéke csökkent szeptemberhez képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2022. november

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI
1065 Budapest, Lázár utca 10.
Tel: 1/235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston elemző GVI
Bacsák Dániel elemző GVI
Széll Krisztián elemző GVI
Tóth Katalin elemző GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2022. november-december, Budapest,
2022-12-14